

**Dijital Alanda Siyasete Katılım:
Twitter/X'in Üniversite Öğrencileri Tarafından Siyasal Amaçla Kullanımı**

**Political Participation in the Digital Sphere:
The Use of Twitter/X for Political Aims by University Students**

Halime Suvay Eker

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi İİSBF, Yönetim Bilişim Sistemleri, İstanbul, Türkiye
halime.eker@gedik.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5310-7627

Gönderim Tarihi: 05.03.2025

Kabul Tarihi: 15.06.2025

Yayımlanma Tarihi: 27.06.2025

Nasıl Atıf Yapılır:

Suvay Eker, Halime. “Dijital Alanda Siyasete Katılım: Twitter/X'in Üniversite Öğrencileri Tarafından Siyasal Amaçla Kullanım”. *Eklektik Sosyal Bilimler Dergisi* 3, sy. 1 (Haziran 2025): 100-136.

Dijital Alanda Siyasete Katılım: Twitter/X'in Üniversite Öğrencileri Tarafından Siyasal Amaçla Kullanımı

Halime Suvay Eker¹

Öz

Günlük yaşamda önemli bir yer edinen sosyal medyada insanlar fikirlerini, yaşadıkları olayları veya katıldıkları etkinlikleri gerçek zamanlı olarak paylaşmaktadır. Twitter/X ise politik meselelerin hızla yayıldığı, tartışıldığı ve bu konularda etkileşime girildiği bir mikroblog platformu olarak öne çıkmaktadır. Birçok kişi özellikle siyasi düşüncelerini duyurmak ve siyasi gelişmeleri takip etmek amacıyla Twitter/X'i kullanmaktadır. Bununla birlikte, seçim dönemleri başta olmak üzere siyasetçilerin de Twitter/X'i aktif bir siyasal iletişim aracı olarak kullandıkları bilinmektedir. Twitter/X'in böylesine güçlü bir siyasal iletişim mecrası hâline gelmesiyle birlikte, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal amaçlarla kullanım biçimleri incelenmiştir. Bu amaçla üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, medeni durum vb.), Twitter/X kullanım alışkanlıkları (paylaşım sıklığı, takipçi sayısı vb.) ve Twitter'daki siyasal katılım düzeylerine ilişkin veriler anket yoluyla toplanmıştır. Toplanan verilere açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri uygulanmıştır. Araştırma bulguları, Twitter/X kullanan öğrencilerin yaklaşık yarısının platformu siyasal amaçlarla kullandığını göstermektedir. Ayrıca Twitter/X'in siyasal amaçlı kullanım düzeyi, öğrencilerin bu platformu ne kadar süredir kullandıklarına ve günlük kullanım sürelerine bağlı olarak anlamlı farklılıklar göstermiş; ancak cinsiyet veya yaş gibi temel demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar, literatür ışığında tartışılarak gelecekteki araştırmalar ve uygulayıcılara yönelik önerilerle birlikte sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, Twitter/X, Dijital siyasete katılım, Üniversite gençliği

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi İİSBF, Yönetim Bilişim Sistemleri, İstanbul, Türkiye, halime.eker@gedik.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5310-7627

Political Participation in the Digital Sphere: The Use of Twitter/X for Political Aims by University Students

Abstract

In social media, which has an important place in daily life, people share their ideas, events they have experienced or activities they have participated in real time. Twitter/X comes to the fore as a microblogging platform where political issues are rapidly disseminated, discussed and interacted. Many people use Twitter/X especially to publicise their political opinions and follow political developments. In addition, it is known that politicians also use Twitter/X as an active political communication tool, especially during election periods. As Twitter/X has become such a powerful political communication channel, this study analyses the ways in which university students use Twitter/X for political purposes. For this purpose, data on university students' demographic characteristics (gender, age, marital status, etc.), Twitter/X usage habits (e.g. frequency of sharing, number of followers) and political participation levels on Twitter/X are collected through a survey. Exploratory and confirmatory factor analyses are applied to the collected data. The findings of the study show that about half of the students who use Twitter/X use the platform for political purposes. Moreover, the levels of political use of Twitter/X showed significant differences depending on how long students have used the platform and how long they use the platform per day; however, there was no significant difference according to basic demographic characteristics such as gender or age. The results obtained within the scope of this study are discussed in light of the literature and presented with suggestions for future research and practitioners.

Keywords: *Social media, Twitter/X, Digital political participation, University youth*

1. Giriş

Dijital iletişim çağında sosyal medya, özellikle gençler için önemli bir etkileşim ve bilgi edinme ortamı hâline gelmiştir. Günümüzde siyasal konular da yoğun biçimde sosyal medya üzerinden tartışılmakta ve bireyler toplumsal-siyasal gelişmelere dair görüşlerini çevrimiçi platformlarda paylaşmaktadır. Twitter (yeni adıyla X), 2006 yılında kurulan ve kullanıcıların gerçek zamanlı kısa mesajlar ("tweet"ler) yayımlamalarına olanak tanıyan bir mikroblog sitesidir. Platformda her gün çeşitli konularda

milyonlarca mesaj okunmakta ve paylaşılmaktadır.² Twitter/X, sağladığı anlık iletişim akışı sayesinde haber niteliğindeki içeriklerin hızlı yayılmasını mümkün kılmaktadır. Nitekim yapılan bir çalışma, Twitter'ın geleneksel bir sosyal ağdan ziyade haber medyası işlevi gördüğünü ortaya koymuştur.³ Özellikle siyasi meselelerde Twitter/X, kamuoyunun nabzını tutan ve siyasi aktörler ile vatandaşlar arasında doğrudan etkileşim kurulan bir mecra konumundadır. Birçok kullanıcı siyasi fikirlerini duyurmak ve siyasal tartışmalara katılmak için Twitter/X'i tercih etmektedir. Benzer şekilde, siyasetçiler de hem gündelik siyasi iletişimde hem de seçim kampanyaları sırasında Twitter/X'i aktif biçimde kullanmakta, destekçileriyle hızlı bir şekilde iletişim kurabilmektedir.

Sosyal medya kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte gençlerin siyasi katılım pratiklerinin de çevrimiçi mecralara kaydığı gözlemlenmektedir. Güncel araştırmalar, gençlerin siyasi bilgi ve tartışmalara katılımının dijital platformlar aracılığıyla belirgin biçimde arttığını göstermektedir. Bu bağlamda, dijital mecraların gençlerin siyasal söylem ve eylemlerine etkisini anlamak akademik ve toplumsal açıdan önemlidir. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal amaçlarla ne şekilde kullandıklarını ve bu kullanımın çeşitli faktörlerle ilişkisini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda İstanbul'da öğrenim gören üniversite öğrencileri çalışmanın evrenini oluşturmuş basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 310 öğrenci ise araştırma grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilere Güler ve Sezgin tarafından 2019 yılında geliştirilen Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeği uygulanmıştır. Devamında ölçeğin güvenilirliği ve geçerliliği incelenerek sırasıyla açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Daha sonra öğrencilerin Twitter/X'i siyasal amaçlı kullanımının demografik değişkenlere ve platformu kullanım alışkanlıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

2. Literatür Taraması: Sosyal Medya, Gençlik ve Siyasal Katılım – Twitter Örneği

2.1. Sosyal Medya ve Genç Siyasal Katılımına Genel Bakış

Geleneksel siyasal katılım formlarının (örneğin oy verme, parti üyeliği) gençler ara-

2 Statista Research Department, “X (formerly Twitter) statistics & facts”, *Statista*, erişim 5 Ocak 2025, <https://www.statista.com/topics/737/twitter/#topicOverview>.

3 Haewoon Lee Kwak vd., “What is Twitter, a Social Network or a News Media?”, *Proceedings of the 19th International Conference on World Wide Web* içinde (New York: ACM, 2010), 591–600.

sında gerilediği bir dönemde, sosyal medya gençleri siyasete dâhil etmenin yeni bir yolu olarak görülmektedir. Literatürde, sosyal medya platformlarının gençlere kendi görüşlerini ifade etme, benzer fikirlere sahip kişilerle iletişime geçme ve çevrimiçi aktivizme katılma imkânı verdiği vurgulanmıştır. Nitekim yapılan güncel araştırmalar, sosyal medya kullanımının gençlerin siyasi katılımını artırabileceğini göstermektedir. Örneğin Ürdün’de 334 genç ile gerçekleştirilen nicel bir araştırma, sosyal medyanın gençlerin siyasi katılımı üzerinde anlamlı ve olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmada ayrıca cinsiyetin önemli bir ayırt edici faktör olduğu, özellikle sosyal medyayı daha sık kullanan genç kadınların siyasi katılımının belirgin biçimde yükseldiği rapor edilmiştir.⁴ Benzer şekilde, farklı ülkelerden verileri inceleyen meta-analizler de çevrimiçi ve çevrimdışı katılım arasında güçlü bir korelasyon olduğunu göstermektedir; yani internet üzerinden siyasi içerikle etkileşen gençler, protesto veya oy verme gibi çevrimdışı eylemlere de daha yatkın olmaktadır. Bununla birlikte, bu korelasyonun nedensellik yönü belirsiz olup çevrimiçi etkinliğin mi çevrimdışı aktivizmi tetiklediği yoksa zaten aktif olanların mı sosyal medyada sesini duyurduğu konusunda temkinli olunması gerektiği belirtilmektedir.⁵

Sosyal medya, gençlerin siyasi katılımını destekleyen birçok yeni fırsat yaratmıştır. Özellikle sosyal medyanın haber ve bilgi kaynağı olarak geleneksel medyanın yerini alması gençlerin siyasi bilincini dönüştürmektedir. Güncel bir istatistiğe göre gençlerin neredeyse %90’ı haber ve politik bilgiyi doğrudan sosyal medya platformlarından düzenli olarak edinmektedir.⁶ Bu durum, gençlerin siyasi konularla etkileşimini kolaylaştırmakta ve onları geleneksel medyaya kıyasla daha anlık ve etkileşimli bir bilgi akışına dâhil etmektedir. Sosyal medyanın erişilebilirlik ve etkileşim özellikleri sayesinde, daha önce dışlanmış veya apolitik görünen genç kesimler bile çevrimiçi ortamda kamusal tartışmalara katılabilmektedir.⁷ Örneğin, Burke ve Şen’in Türkiye ve ABD’de gençlerle yaptığı karşılaştırmalı nitel araştırma, her iki ülkede

4 Abdelsalam M. Alodat vd., “Social Media Platforms and Political Participation: A Study of Jordanian Youth Engagement”, *Social Sciences* 12, sy. 7, (2023): 402. <https://doi.org/10.3390/socsci12070402>.

5 Shelley Boulianne ve Yannis Theocharis, “Young people, Digital Media, and Engagement: A Meta-Analysis of Research”, *Social Science Computer Review* 38, sy. 2 (2020): 111–127. <https://doi.org/10.1177/0894439318814190>.

6 Nor Hafizah Abdullah vd., “Shaping the Future: Social Media’s Role in Youth Political Information and Engagement – A Review of Literature”, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 14, sy. 12 (2024): 320–331.

7 Katrin Tiidenberg vd., *Social Media as a Shaper, Enabler, and Hurdle in Youth Political Participation* (Springer Yay., 2024).

de “sıradan” gençlerin sosyal medyayı politik konularda tepki vermek, örgütlenmek ve tartışmalara katılmak için kullandığını ortaya koymuştur. Teknik imkanlar ve ele alınan siyasi konular bakımından benzerlikler bulunsa da kültürel bağlamın etkisiyle gençlerin hangi konuları kamusal alanda tartışılabilir gördüğü ve sosyal medyadaki aktivizmin sınırlarını nasıl çizdiği ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.⁸ Bu bulgu, farklı sosyal ve politik kültürlerde gençlerin çevrimiçi siyasi davranışlarının da farklı şekiller aldığını göstermektedir.

Gençlerin çevrimiçi siyasal davranışlarını anlamak için yalnızca nicel eğilimler değil aynı zamanda nitel deneyimler de incelenmektedir. Nitekim Tiidenberg ve arkadaşları, Estonya, Yunanistan ve Birleşik Krallık’ta gençlerle yaptıkları derinlemesine çalışmada genç aktivistlerin sosyal medyayı günlük hayatlarının ve kimlik inşalarının bir parçası olarak nasıl konumlandıklarını ortaya koymuştur. Bu çalışma, ırksal adalet, toplumsal cinsiyet eşitliği, LGBT+ hakları ve iklim krizi gibi çeşitli meselelerde gençlerin çevrimiçi etkinliklerini incelemiş; gençlerin sosyal medyayı politik katılım repertuarlarına hem imkân sağlayan hem de zaman zaman engel oluşturan bir ortam olarak gördüklerini saptamıştır. Örneğin bazı gençler, sosyal medyanın geniş kitlelere ulaşma ve dayanışma kurma konusunda önemli olduğunu belirtirken; bazıları da çevrimiçi aktivizmin yüzeyselliğinden ya da dijital ortamda maruz kaldıkları tepkilerden dolayı çekinceler yaşamıştır. Bu bulgular, gençlerin çevrimiçi siyasal katılımının kişisel motivasyonlar, dijital okuryazarlık, öz-yeterlik algısı ve aile-okul çevresi gibi çok boyutlu etkenlerle iç içe geçtiğini göstermektedir.⁹

Öte yandan, sosyal medyanın gençlik katılımına etkileri konusunda eleştirel yaklaşımlar da bulunmaktadır. Chen ve Stilinovic, Avustralya’daki gençler üzerine yaptıkları çalışmada sosyal medyanın demokratik katılımı otomatik olarak teşvik etmediğini, aksine platformların algoritmik yapısı ve gözetimci ekonomi mantığının katılım biçimlerini eşitsiz hâle getirebileceğini savunmuştur. Onlara göre sosyal medya, gençlere ölçek ve görünürlük kazandırsa da bu platformların ticari ve merkezi yapıları nedeniyle belli başlı seslerin öne çıkması kolaylaşmakta, diğerlerinin katkıları ise gölgede kalabilmektedir¹⁰. Ayrıca sosyal medyada karşılaşılan dezen-

8 Barbara Ruth Burke ve Ayşe Fulya Şen, “Social Media Choices and Uses: Comparing Turkish and American Young Adults’ Social Media Activism”, *Palgrave Communications* 4, sy. 1 (2018): 40. <https://doi.org/10.1057/s41599-018-0090-z>.

9 Katrin Tiidenberg vd., *Social Media as a Shaper, Enabler, and Hurdle*, 2024.

10 Peter John Chen ve Milica Stilinovic, “New Media and Youth Political Engagement”, *Journal of Applied Youth Studies* 3, sy. 2 (2020): 241–254. <https://doi.org/10.1007/s43151-020-00003-7>.

formasyon, aşırı partizan içerikler ve yankı odası etkileri de gençlerin siyasi öğrenme süreçlerini karmaşıktırmaktadır. Bazı araştırmacılar, sosyal medyanın gençleri gerçek eylemden uzaklaştırarak yalnızca içerik paylaşıp beğenen “tıklama aktivistleri” hâline getirebileceği uyarısında bulunmaktadır. Örneğin, gençler sosyal medyada siyasi gönderileri paylaşmayı başlı başına yeterli bir eylem olarak görebilir ve bu da gerçek dünyada siyasi katılımın (örgütlü faaliyet, oy verme gibi) azalmasına yol açabilir.¹¹ Bunun yanı sıra algoritmaların benzer görüşteki insanları ve içerikleri birbirine yakınlaştırması, gençlerin farklı bakış açılarına maruz kalmasını sınırlandırabilir. Bu durum siyasi kutuplaşmayı derinleştirebileceği gibi gençlerin siyasi söyleminde yüzeyselleşmeye de neden olabilir. Nitekim Oden ve Porter’ın ABD’li gençlerle ilgili çalışması, sosyal medya kullanımının çift yönlü etkilerine dikkat çekmektedir: Genel olarak sosyal medyada siyasetle ilgilenen gençlerin hem çevrimiçi hem de çevrimdışı olarak daha fazla katılım gösterdiği, ancak belirli platformlarda (özellikle Facebook ve Twitter’da) yoğun vakit geçirmenin gençler arasında duygusal kutuplaşmayı artırdığı tespit edilmiştir.¹² Bu bulgu, sosyal medyanın gençler için önemli bir katılım alanı olmakla birlikte, içerdiği iletişim dinamiklerinin gençlerin karşıt görüşlere tahammülünü azaltabilecek yönde etkiler barındırdığını göstermektedir.

Yeni medya çağında sosyal medyanın siyasi iletişimin hem aracısı hem de biçimlendiricisi hâline gelerek bağımlılık düzeyinde kullanımının bireylerin gerçeklik algısını dönüştürmesi de bir başka konudur. Bu bağlamda Kantar ve Demir, sosyal medya bağımlılığının seçmenler üzerinde oluşturduğu post-truth (gerçeklik ötesi) algıyı incelemeyi ve bu algının siyasi iletişim süreçlerine etkilerini ortaya koymayı amaçlayarak 14 Mayıs-28 Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleşen seçim sürecinde, X (Twitter) platformunda Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezinin resmi hesabında paylaşılan içerikleri analiz etmişlerdir.¹³ Alınan sonuçlarda seçimler öncesinde farklı yayın organlarının sosyal medya başta olmak üzere dezenformasyon bilgilerin dağıtılması için kullanıldığı sap-

11 Nor Hafizah Abdullah vd., “Shaping the Future: Social Media’s Role in Youth Political Information and Engagement – A Review of Literature”, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 14, sy. 12 (2024): 320–331.

12 Ayla Oden ve Lance Porter, “The kids are Online: Teen Social Media Use, Civic Engagement, and Affective Polarization”, *Social Media + Society* 9, sy. 3 (2023): 1–14. <https://doi.org/10.1177/20563051231186364>.

13 Gökmen Kantar ve Beste Demir, “14 Mayıs- 28 Mayıs 2023 Seçimlerindeki Gerçeklik Ötesi (Post-Truth) Algının Oluşturulmasında Sosyal Medya Etkisinin Sosyal Medya Bağımlılığı Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Dijital Bağımlılık Üzerine Güncel Tartışmalar* içinde, haz. Sibel Akova Havalı (Ankara: Berikan Yay., 2024), 239.

tanmıştır.

Özetle, son yıllardaki literatür gençlerin siyasal katılımının giderek dijital platformlara kaymakta olduğunu ve sosyal medyanın gençlik için hem fırsatlar hem de riskler sunduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal medya, gençlere seslerini duyurma, hızlı örgütlenme ve küresel hareketlere katılma imkânı verirken (ör. iklim grevleri, toplumsal adalet kampanyaları), bu katılımın derinliği ve demokratik değerlere etkisi tartışma konusudur. Bu genel çerçevenin ardından, özellikle Twitter/X platformu ve gençlerin siyasal katılımı üzerine odaklanan güncel çalışmalara değinilecektir.

2.2. Twitter/X Özelinde Gençlerin Siyasal Katılımı

Twitter (X), gerçek zamanlı bilgi akışı ve kamusal tartışma ortamı sunan bir mikrob-log platformu olarak gençlerin siyasal katılım pratiklerinde önemli bir yere sahiptir. Her ne kadar son dönemde TikTok ve Instagram gibi platformlar gençler arasında daha popüler olsa da Twitter özellikle siyaset, haber ve aktivizm eksenindeki kullanımıyla öne çıkmaktadır. Gençler Twitter'ı genellikle haber almak, görüşlerini geniş kitlelere duyurmak ve karar alıcılara doğrudan seslenmek için kullanabilmektedir. Özellikle hashtag (#) kullanımı sayesinde gençler, belirli bir konu etrafında kamuoyu oluşturma ve görünürlük kazanma şansı bulurlar. Örneğin 2018 sonrasında dünya çapında gençlerin başını çektiği iklim hareketi (Fridays for Future) ve diğer sosyal adalet kampanyaları Twitter üzerinden büyüyüp yaygınlaşmıştır. Literatürde Twitter'ın genç aktivistlerin küresel ölçekte seslerini duyurabilmelerini sağladığı vurgulanmakta; bu platform, gençlik odaklı toplumsal hareketlerin incelenmesinde değerli bir veri kaynağı olarak kullanılmaktadır.¹⁴ Boulianne ve Theocharis 2020 yılında yaptığı bir çalışma, genç iklim aktivistlerinin Twitter'daki etkileşimlerinin onların moral gücünü ve harekete geçirme kapasitesini artırdığını ortaya koymuştur (söz konusu çalışma, Greta Thunberg etkisini de ele alan kapsamlı bir analizdir). Bu tür örnekler, Twitter'ın gençlere ana akım medya dışında alternatif bir kamusal alan sunduğunu göstermektedir.¹⁴

Twitter'ın gençler tarafından siyasi amaçlarla kullanımına dair araştırmalar, platformun hem mobilize edici hem de kutuplaştırıcı yönlerini ortaya koymaktadır. Oden ve Porter tarafından gerçekleştirilen ve Twitter, Instagram, Facebook ile TikTok kullanımını karşılaştıran bir araştırma, Twitter'ın gençlerde politik ilgi ve bilgi düzeyi-

14 Boulianne ve Theocharis, "Young People, Digital Media".

ni artırabileceğini ancak aynı zamanda duygusal kutuplaşmayı da besleyebileceğini göstermiştir. Bu çalışmada, genel sosyal medya kullanımının gençlerin çevrimiçi ve çevrimdışı yurttaş katılımını olumlu etkilediği; ancak özellikle Twitter ve Facebook'ta maruz kalınan siyasi içeriklerin, gençlerin karşıt görüşlü gruplara yönelik olumsuz duygularını (affective polarization) güçlendirebildiği saptanmıştır.¹⁵ Buna karşılık, daha görsel ve arkadaş odaklı platformlar olan Instagram ve TikTok'ta benzer bir kutuplaşma etkisi gözlenmemiştir. Bu bulgular, Twitter'ın yapısal özelliklerinin (ör. açık tartışma alanı, anonim hesaplar, kolay yeniden paylaşım) siyasi tartışmaları daha çatışmacı hâle getirebildiğine işaret etmektedir.

Twitter üzerindeki gençlik katılımını anlamak için bu platformda gençlerin nasıl etkileşimde bulunduğu da bakmak gerekir. Yapılan bir çalışma, Twitter'da sadece izleyici olup siyasi içerikleri tüketen gençler ile platformu aktif biçimde içerik üretmek için kullanan gençler arasında önemli farklar olduğunu ortaya koymuştur. Gearhart ve meslektaşlarının araştırmasına göre Twitter'ı yalnızca okumak veya ara sıra tweet atmak düzeyinde kullanan gençlerin çevrimdışı siyasi faaliyetlere katılımı sınırlı kalırken, platformda politik/toplumsal konularda aktif paylaşım yapan gençler protestolara katılma, gönüllülük ve oy verme gibi offline katılım biçimlerinde daha etkin olmuştur. Başka bir deyişle, Twitter'ın sunduğu imkânlardan proaktif yararlanan gençlerde çevrimdışı dünyaya uzanan bir siyasi etki gözlenmiştir.¹⁶ Dolayısıyla, Twitter'da gençlerin platformu ne şekilde kullandıkları, bu mecranın bir “siyaset okulu” işlevi görüp görmediğini belirleyen kritik bir etmendir. Bu bağlamda, gençlerin platformu sadece haber tüketimi için değil, aynı zamanda ifade ve örgütlenme aracı olarak kullanmalarını teşvik etmek, çevrimiçi etkinliğin gerçek dünyadaki karşılığını güçlendirebilir.

Twitter/X'in gençlerin siyasal katılımındaki rolü, farklı siyasal bağlamlarda değişiklik gösterebilir. Özellikle otoriter veya kısıtlayıcı rejimlerde Twitter, genç aktivistler için nadir bir özgürlük alanı sunabilmektedir. Maringira, Zimbabve'de yaşanan ekonomik ve politik kriz sırasında gençlerin Twitter Spaces gibi araçlar üzerinden otoriter rejimi eleştirebildiğini ve devleti sorumlu tutmak için çevrimiçi mekanlar oluşturduğunu aktarmaktadır. Bu çalışma, eğilim olarak eğlence için kullanılan bir mecra olarak görülen Twitter'ın baskıcı bağlamlarda gençlerin toplumsal ve siyasal

15 Oden ve Porter, “The Kids Are Online”.

16 Sherice Gearhart vd., “Tweeting, talking, or doing politics? Testing the Influence of Communication on Democratic Engagement”, *Telematics and Informatics Reports* 16 (2024). <https://doi.org/10.1016/j.teler.2024.100167>.

değişim talep etmek için başvurduğu alternatif bir kamusal alana dönüşebileceğini ortaya koymuştur.¹⁷ Benzer şekilde, Türkiye gibi genç nüfusu yüksek ve sosyal medyanın siyasi tartışmalarda aktif rol oynadığı ülkelerde de Twitter, gençlerin sesini duyurma mücadelesinde merkezi bir araç hâline gelmiştir. Özellikle #OccupyGezi hareketi veya daha yakın tarihte gençlerin çevrimiçi kampanyaları, Twitter üzerinden örgütlenip geniş kitlelere ulaşmıştır. Literatürde Twitter'ın bu tür hareketlerdeki işlevi, haber akışını demokratikleştirmesi, ana akım medyanın sansür uyguladığı durumlarda hakikatin yayılmasını sağlaması ve yatay iletişim yoluyla dayanışmayı mümkün kılması şeklinde değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Twitter'daki siyasi ortamın zaman zaman sertleşmesi, taciz ve dezenformasyonun varlığı da genç kullanıcıların platformdaki deneyimlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Gençler arasında yapılan anketler, önemli bir kesimin çevrimiçi siyasi tartışmalarda kendini ifade ederken çekingen davrandığını veya yeterince nitelikli tartışma zemini bulamadığını göstermektedir (örneğin, 2020 yılında ABD'li gençlerin %37'si internette politik görüş dile getirme konusunda kendini yetersiz bulduğunu belirtmiştir). Bu tür bulgular, Twitter'ın her ne kadar fırsatlar sunsa da dijital yurttaşlık becerileri ve medya okuryazarlığı gerektiren zorlu bir zemin olduğunu hatırlatmaktadır.

Mevcut literatürde görüldüğü üzere, Twitter/X hem siyasal aktörler hem de genç kullanıcılar için önemli bir mecra hâline gelmiştir. Ancak Türkiye özelinde üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i hangi siyasal amaçlarla kullandığı ve bu kullanımın hangi faktörlerden etkilendiği konusunda daha detaylı incelemelere ihtiyaç vardır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmak üzere literatürdeki bulgularla da paralel şekilde üniversite öğrencilerinin Twitter/X kullanımını çok boyutlu olarak ele almaktadır.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Twitter/X başlangıçta insanların gündelik hayatlarına dair durumlarını kısa ifadelerle hızlıca paylaşabilecekleri bir mikroblog sitesi olarak kurulmuştur. Zamanla, siyaset de dâhil olmak üzere çeşitli konuların tartışıldığı geniş bir kamusal ortama dönüşmüştür. Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i hangi siyasal amaçlarla kullandıklarını (beş alt boyutta: “siyasal ifade”, “politika takibi”, “yerel

17 Godfrey Maringira, “Youth and Politics on Twitter: Crisis in Zimbabwe”, *The Palgrave Handbook of Global Social Change* içinde (Cham: Palgrave MacMillan: 2022).

yönetim ve yardım”, “propaganda, yürüyüş ve grev” ile “siyasal tartışmalara katılma”) ortaya koymaktır. Çalışma ayrıca, siyasal amaçlarla Twitter/X kullanımında belirli demografik gruplar arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını ve Twitter/X’in siyasi iletişimde etkinliğinin düzeyini anlamayı hedeflemektedir. Bu yönüyle araştırma, dijital platformlarda gençlerin siyasi katılım davranışlarına ışık tutarak toplumun ilerlemesine katkı sağlayabilecek yeni bakış açıları sunmayı amaçlamaktadır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini İstanbul’da öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Üniversite gençliği, bir toplumun en dinamik kesimlerinden biri olarak görüldüğü için bu kesimin siyasal katılımının Twitter/X gibi önemli bir çevrimiçi platform üzerinden incelenmesi değerli görülmüştür. Araştırmanın örnekleme, olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Basit tesadüfi örnekleme, N birimli bir anakütleden n birimli örneklemin tüm birimlerinin eşit seçilme şansına sahip olduğu bir yöntemdir.¹⁸ Anket formu Google Formlar aracılığıyla çevrimiçi olarak hazırlanmış ve e-posta, WhatsApp ile Instagram üzerinden paylaşılarak gönüllü katılımcılara ulaştırılmıştır. Bu çevrimiçi anketi dolduran toplam 310 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma kapsamında veri toplamadan önce, İstanbul Gedik Üniversitesi Etik Kurul Komisyonundan 24.01.2024 tarih ve 2024/1 sayılı kararla etik onay alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak amacıyla üç bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anketin ilk bölümünde, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim görülen sınıf, gelir kaynağı ve aylık ortalama gelir gibi sorular yer almıştır. İkinci bölümde, katılımcıların Twitter/X kullanım alışkanlıklarını tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur. Bu kısımda, öğrencilerin Twitter/X’i siyasal amaçla kullanıp kullanmadıkları, platformu ne zamandan beri kullandıkları, bir günde ne kadar süre kullandıkları, takipçi sayıları, paylaşım sıklıkları ve ortalama beğeni sayıları sorgulanmıştır. Üçüncü bölümde ise üniversite öğrencilerinin Twitter/X platformu üzerindeki siyasal katılım düzeylerini ölçmek amacıyla Güler ve Sezgin tarafından geliştirilen Twitter’da Siyasal Katılım Ölçe-

18 Neyran Orhunbilge, *Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri* (İstanbul: Avcıol Basım Yay., 2000).

ği kullanılmıştır.¹⁹ Ölçek, bireylerin çevrimiçi siyasal etkinliklerini çok boyutlu bir yaklaşımla değerlendirmeyi amaçlamakta ve toplam beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 5’li Likert tipinde derecelendirilmesi istenmiş ve katılımcılar her bir ifadeye 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puan vermiştir. Geliştirilen ölçeğin güvenirlik analizleri, alt boyutlar için Cronbach Alfa katsayılarının sırasıyla 0,92; 0,89; 0,84; 0,83; 0,81 olduğunu, ölçeğin geneli için ise bu değer 0,94 olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla ölçek, Twitter/X’te sergilenen siyasal katılım davranışlarını ölçmek için yüksek derecede güvenilir ve geçerli bir araç olarak değerlendirilebilir. Aşağıda her bir alt boyutun kapsamı ve bu araştırmadaki bulgularla ilişkili kısa açıklamaları sunulmuştur:

Siyasal İfade Boyutu: Bu boyut, bireylerin Twitter/X üzerinden kendi siyasal görüşlerini doğrudan ifade etme davranışlarını kapsamaktadır. Örneğin, seçim süreçlerinde liderler hakkında görüş paylaşımı yapmak, güncel siyasal gelişmelere dair kişisel değerlendirmeler yazmak veya popüler siyasal hashtagler aracılığıyla fikir beyan etmek bu boyutun örnekleri arasındadır. Siyasal ifade, bireyin dijital kamusal alanda görünürlük kazanarak aktif yurttaşlık pratiğine katılmasını temsil etmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin siyasal ifade boyutunda genel olarak orta düzeyde bir katılım sergiledikleri görülmüştür.

Politika Takip Boyutu: Politika takibi boyutu, kullanıcıların Twitter/X üzerinden siyasal aktörlerin, partilerin ve kurumların açıklamalarını ve gelişmeleri düzenli olarak izleme davranışlarını ölçmektedir. Hükûmet politikalarını veya muhalefetin faaliyetlerini Twitter üzerinden takip etmek bu kapsamda değerlendirilmektedir. Çalışmanın bulgularına göre öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip olduğu boyut politika takibi olmuştur. Bu sonuç, Twitter/X’in bir haber kaynağı ve siyasal bilgi edinme aracı olarak önemli bir işlev gördüğünü göstermektedir.

Yerel Yönetim ve Yardım Boyutu: Bu boyut, bireylerin özellikle yerel seçimler veya yerel hizmetler bağlamında Twitter/X’i kullanma eğilimlerini ve siyasal yardım kampanyalarına çevrimiçi destek verme davranışlarını kapsamaktadır. Belediye başkan adaylarına destek açıklamaları yapmak, yerel sorunlar üzerine farkındalık kampanyalarına katılmak gibi eylemler bu boyut içinde yer almaktadır. Bulgular, öğrencilerin bu tür yerel temalı siyasal etkinliklere de belirli bir düzeyde katılım gösterdiğini ortaya koymuştur.

19 Şakir Güler ve Murat Sezgin, “Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği (TSKÖ)”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19, sy. 2 (2019): 517–530.

Propaganda, Yürüyüş ve Grev Boyutu: Bu boyut, bireylerin Twitter/X üzerinden siyasal amaçlı propaganda faaliyetlerini destekleme, yürüyüş ve grev gibi toplumsal hareketlere katılım çağrılarına cevap verme eğilimlerini ölçmektedir. Grev destek paylaşımları yapmak, protesto duyurularını retweet etmek veya belirli siyasal kampanyalar için çevrimiçi destek sağlamak gibi davranışlar bu kapsamda değerlendirilmektedir. Çalışmanın bulguları, öğrencilerin bu boyutta diğerlerine kıyasla daha düşük düzeyde katılım gösterdiğini göstermiştir. Bu durum, doğrudan eylem çağrısı niteliğindeki faaliyetlerin çevrimiçi ortamda gençler tarafından daha temkinli bir şekilde ele alınabileceğine işaret etmektedir.

Siyasal Tartışmalara Katılma Boyutu: Bu boyut, bireylerin Twitter/X üzerinde siyasal içerikli tartışmalara doğrudan katılma düzeylerini ölçmektedir. Fenomen hesaplar, kamuya açık profiller veya anonim kullanıcılar ile siyasal konularda çevrimiçi fikir alışverişinde bulunmak bu çerçevede değerlendirilmektedir. Siyasal tartışmaya katılmak, çevrimiçi demokratik müzakere kültürünün bir göstergesi olmakla birlikte aynı zamanda dijital ortamda kutuplaşma risklerini de beraberinde getirebilmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin siyasal tartışmalara katılım düzeylerinin diğer boyutlara benzer bir seyir izlediği görülmüştür.

3.4. Araştırma Yöntemi

Araştırmada nicel yöntem benimsenmiş olup verilerin analizinde betimsel ve çıkarımsal istatistik teknikleri kullanılmıştır. Anket yoluyla elde edilen verilere öncelikle açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve ardından doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi, kullanılan ölçeği oluşturan maddelerin altında yatan boyutları keşfetmek veya belirli bir faktör yapısı ortaya çıkarmak için kullanılırken; doğrulayıcı faktör analizi, belirlenen faktör yapısının toplanan verilerle ne ölçüde uyum sağladığını test etmek için kullanılmıştır.²⁰ Bu çalışmada Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği’ne ait ifadelerin, orijinalinde olduğu gibi beş faktörlü bir yapı sergileyip sergilemediğini incelemek amacıyla AFA uygulanmıştır. Ardından, ortaya çıkan faktör yapısının doğrulanması için DFA gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, öğrencilerin Twitter/X’i siyasal amaçla kullanma düzeylerinin farklı grup özelliklerine göre değişip değişmediğini test etmek için parametrik olmayan hipotez testleri kullanılmıştır. İki grup karşılaştırmalarında Mann–Whitney U testi ve

20 Hamed Taherdoost vd., “Exploratory Factor Analysis; Concepts and Theory”, *Advances in Applied and Pure Mathematics*, (2014): 376.

ikiden fazla grup içeren karşılaştırmalarda Kruskal–Wallis H testi tercih edilmiştir. Mann–Whitney U testi, normal dağılım varsayımı gerektirmeyen iki bağımsız grup arasındaki farkları test ederken;²¹ Kruskal–Wallis H testi, üç veya daha fazla bağımsız grup arasındaki farkları değerlendiren ve Mann–Whitney testinin genelleştirilmiş bir şekli olan sıralı bir testtir.²² İlgili analizlerde anlamlı çıkan sonuçlar için post-hoc karşılaştırma yöntemi olarak Tamhane’s T2 testi uygulanmıştır.²³ Tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

4. Analiz ve Bulgular

4.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Demografik Özelliklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine ait frekans ve yüzde analizi sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	156	49,7
Erkek	154	50,3
Toplam	310	100
Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde
18-20	97	31,3
21-24	116	37,4
25 ve üzeri	97	31,3
Toplam	310	100
Medeni Durum	Frekans	Yüzde
Evli	41	13,2
Bekâr	269	86,8

21 Patrick E. McKnight ve Julius Najab, “Mann-Whitney U Test”, *The Corsini Encyclopedia of Psychology*, (2010): 1–1.

22 McKnight ve Najab, “Kruskal-Wallis Test”.

23 Leonard A. Marascuilo ve MaryEllen McSweeney, “Nonparametric post hoc Comparisons for Trend”, *Psychological Bulletin* 67, sy. 6 (1967): 401–407.

Toplam	310	100
Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
1. Sınıf	82	26,5
2. Sınıf	74	23,9
3. Sınıf	40	12,9
4. Sınıf	34	11
Yüksek Lisans	61	19,7
Doktora	19	6,1
Toplam	310	100
Gelir Kaynağı	Frekans	Yüzde
Kendi Kazancı	133	42,9
Aile	146	47,1
Burs	19	6,1
Öğrenim Kredisi	12	3,9
Toplam	310	100
Aylık Ortalama Gelir	Frekans	Yüzde
0 – 3.000	74	23,9
3.001 – 6.000	51	16,5
6.001 – 9.000	20	6,5
9.001 – 12.000	22	7,1
12.001 – 15.000	15	4,8
15.001 ve üzeri	128	41,3
Toplam	310	100

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan 310 öğrencinin çoğunluğunun erkek (%50,3), 21-24 yaş arasında (%37,4), bekar (%86,8), 1. sınıfa kayıtlı (%26,5), gelir kaynağının aile (%47,1) ve aylık gelir ortalamasının 15.001 TL ve üzerinde (%41,3) olduğu anlaşılmaktadır.

Twitter/X Faktörlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Üniversite öğrencilerine ait Twitter/X faktörlerine yönelik frekans ve yüzde analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Twitter/X Faktörlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Twitter/X Kullanımı	Frekans	Yüzde
Evet	231	74,5
Hayır	79	25,5
Toplam	310	100
Twitter/X Kullanma Zamanı	Frekans	Yüzde
1 yıldan az	22	9,5

1-5 yıl	106	45,9
5-10 yıl	68	29,4
10 yıldan fazla	35	15,2
Toplam	231	100
Twitter/X'te Geçirilen Süre	Frekans	Yüzde
1 saatten az	143	61,9
1-3 saat	74	32
4-6 saat	9	3,9
7 saatten fazla	5	2,2
Toplam	231	100
Twitter/X'te Takipçi Sayısı	Frekans	Yüzde
0-250	186	80,5
251-400	14	6,1
401-550	8	3,5
551-700	3	1,3
701 ve üzeri	20	8,7
Toplam	231	100
Twitter/X'te Paylaşım Sıklığı	Frekans	Yüzde
Her gün	20	8,7
1-10 gün	35	15,2
11-20 gün	6	2,6
21-30 gün	15	6,5
30 ve üzeri	155	67,1
Toplam	231	100
Twitter/X'te Ort. Beğeni Sayısı	Frekans	Yüzde
0-50	197	85,3
51-100	18	7,8
101-150	5	2,2
151-200	5	2,2
200 ve üzeri	6	2,6
Toplam	231	100
Twitter/X'in Siyasal Kullanımı	Frekans	Yüzde
Evet	116	50,2
Hayır	115	49,8
Toplam	231	100

Öğrencilerin Twitter/X platformunu kullanım oranları incelendiğinde, %74,5'inin aktif bir Twitter/X kullanıcısı olduğu, %25,5'inin ise platformu kullanmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, çoğunlukla 1 ila 5 yıl arasında Twitter/X kullanıcısı oldukları, 1 saatten az süre geçirdikleri, 0 ila 250 arasında takipçileri olduğu, 30 gün ve üzerinde tweet attıkları, tweetlerine ortalama 0 ila 50 arasında beğeni aldıkları ve %50,2 oranında siyasal amaçlı kullandıkları anlaşılmaktadır.

Twitter’da (X’te) Siyasal Katılım Ölçeğine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

“Siyasal İfade”, “Politika Takip”, “Yerel Yönetim ve Yardım”, “Propaganda, Yürüyüş ve Grev” ve “Siyasal Tartışmalara Katılma” olmak üzere beş alt boyuttan oluşan Twitter/X’te Siyasal Katılım Ölçeğine ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Twitter/X’te Siyasal Katılım Ölçeğine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

	Kısaltma	İfadeler	Ort.	Std.S.	N
Siyasal İfade	Si1	Genel seçim sürecinde siyasi parti liderlerine dair paylaşımlarda bulunurum.	2,25	1,468	115
	Si2	Referandum sürecinde kendi görüşümü yansıtan kararı destekleyici paylaşımlarda bulunurum.	2,76	1,587	115
	Si3	Kamu düzeni, siyaset ve yönetimle ilgili konularda sesimi duyurmak istediğimde Tweet atarım.	2,77	1,661	115
	Si4	Twitter’da güncel siyasi tartışmalara katılırım.	2,25	1,432	115
	Si5	Kamu düzeni, siyaset ve yönetimle ilgili konularda sesimi duyurmak istediğimde hashtag paylaşımları ile popüler gündemlere dair tweet atarım.	2,29	1,515	115
	Si6	Siyasi konularda görüşüm ile uyuşan popüler gündem #hashtagleri ile paylaşım yaparım.	2,17	1,463	115
Politika Takip	PT1	Twitter üzerinden siyasi gündemi takip ederim.	4,19	1,235	115
	PT2	Twitter üzerinden siyasilerin kamuoyu açıklamalarını takip ederim.	4,09	1,254	115
	PT3	Twitter üzerinden muhalefet partilerinin politikalarını takip ederim.	3,88	1,285	115
	PT4	Hükûmetin ülke yönetimine ilişkin politika/ hizmetlerini Twitter’da takip ederim.	3,76	1,322	115
Yerel Yönetim ve Yardım	YYY1	Siyasal faaliyetlerde kullanılmak üzere Twitter üzerinden toplanan yardımlara destek veririm.	1,97	1,395	115
	YYY2	Twitter’da yerel yönetimlerle ilgili siyasi tartışmalara katılırım.	2,14	1,438	115
	YYY3	Yerel seçim sürecinde belediye başkan adaylarına dair paylaşımları beğenirim/retweet ederim.	2,51	1,558	115
	YYY4	Yerel seçim sürecinde belediye başkan adaylarına dair paylaşımlarda bulunurum.	1,97	1,405	115

Propaganda, Yürüyüş ve Grev	PYG1	Yasal olarak izin verilmiş gösteri, yürüyüş etkinliklerine Twitter üzerinden destek veririm.	2,31	1,512	115
	PYG2	Propaganda amaçlı afiş paylaşımlarına destek veririm.	1,95	1,363	115
	PYG3	Propaganda amaçlı bildiri, gazete, dergi vb. haberlere destek veririm.	2,04	1,410	115
	PYG4	Boycot paylaşımlarına destek veririm.	2,34	1,401	115
Siyasal Tartışmalara Katılma	STK1	Twitter’da fenomen hesaplarla siyasi konuları tartışırım.	1,83	1,230	115
	STK2	Twitter’da “takip etmediklerimle/beni takip etmeyenlerle” siyasi konuları tartıştığım olur.	2,02	1,357	115
	STK3	Twitter’da anonim hesaplarla siyasi konuları tartışırım.	1,97	1,354	115

Tablo 3’te sunulan Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği’ne ait tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde öğrencilerin verdikleri yanıtlarda beş alt boyut içinde ortalama puanı en yüksek olan boyut “politika takibi” olarak görülürken, en düşük ortalamanın “propaganda, yürüyüş ve grev” boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, öğrencilerin Twitter/X’te siyasi içerikleri takip etmeye diğer katılım türlerine oranla biraz daha fazla eğilim gösterdiğine işaret etmektedir.

4.2. Ölçeğinin Güvenirlilik ve Geçerlilik Düzeyinin İncelenmesi

Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği’ne ilişkin iç tutarlılık ve faktör analizi sonuçları, ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğunu doğrulamaktadır.

İç Tutarlılık Analizi

Tablo 4’te yer alan iç tutarlılık analizinde, ölçeğin beş alt boyutunun Cronbach Alfa katsayıları 0,81 ile 0,92 arasında bulunmuş; ölçeğin tümü için Cronbach Alfa 0,94 olarak hesaplanmıştır. Bu yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçekteki maddelerin benzer yapıları tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Tablo 4. Twitter/X’te Siyasal Katılım Ölçeğine ve Alt Boyutlarına Ait Cronbach Alfa Katsayıları

Ölçek Başlığı	Cronbach Alfa Katsayısı	İfade Sayısı
Genel Twitter/X Ölçeği İfadeleri	0,940	21

Siyasal İfade	0,892	6
Politika Takip	0,879	4
Yerel Yönetim ve Yardım	0,814	4
Propaganda, Yürüyüş ve Grev	0,876	4
Siyasal Tartışmalara Katılma	0,929	3

Açıklayıcı Faktör Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeğe ait ifadelerin kabul edilen boyutlar altında toplanıp toplanmadığını tespit etmek amacıyla açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Alınan sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur.

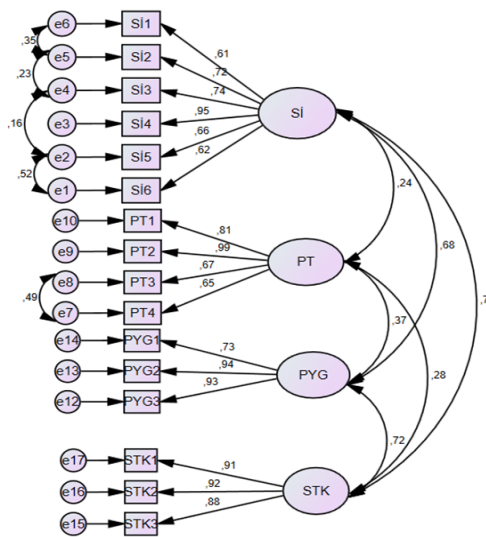
Tablo 5. Açıklayıcı Faktör Analizi

İfadeler Faktör 1 : Siyasal İfade	Toplam Açıklanan Varyans	Faktör Yükleri	Cronbach Alfa
Si1	% 21,861	0,547	0,892
Si2		0,748	
Si3		0,771	
Si4		0,630	
Si5		0,803	
Si6		0,759	
Faktör 2: Politika Takip			
PT1	% 42,795	0,805	0,879
PT2		0,898	
PT3		0,816	
PT4		0,812	
Faktör 3: Propaganda, Yürüyüş Grev			
PYG1	% 60,510	0,611	0,876
PYG2		0,663	
PYG3		0,713	
PYG4		0,795	
Faktör 4: Siyasal Tartışmalara Katılma			
STK1	% 75,388	0,828	0,929
STK2		0,851	
STK3		0,856	
Kümülatif Açıklanan Varyans 0,879			
KMO: Barlett Küresellik Testi: (), Cronbach Alfa: 0,926			

Sonuçlar incelendiğinde KMO değerinin 0,6'dan büyük olduğu ve Bartlett Testinde sıfır hipotezinin reddedilmesiyle (Sig. =0.000) verilerin faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Ancak ölçek maddelerinin ölçeğin orijinalinde olduğu gibi 5 boyut altında toplanmadığı Yerel Yönetim ve Yardım boyutlarını açıklayan YYY1, YYY2, YYY3 ve YYY4 maddelerinin diğer boyutlar altında ortak varyans yüklerinin düşük olması veya birden çok faktör altında 0,50'den çok değerle bulunmaları nedeniyle ölçekten çıkarılmaları uygun görülmüştür. Ölçeğin kalan 4 boyutu ile araştırmaya devam edilmesine karar verilmiştir. Ölçekte yer alan diğer Sİ1, Sİ2, Sİ3, Sİ4, Sİ5 ve Sİ6 ifadelerinin Siyasal İfade boyutunu, PT1, PT2, PT3 ve PT4 ifadelerinin Politika Takip boyutunu, PYG1, PYG2, PYG3 ve PYG4 ifadelerinin Propaganda, Yürüyüş ve Grev boyutunu, STK1, STK2 ve STK3 ifadelerinin ise Siyasal Tartışmalara Katılım boyutunu oluşturduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin 4 boyutlu yapısı ile devam edilmiş bu faktörlerin toplam varyansın %75,388'ini açıkladığı belirlenmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Toplanan verilerin araştırmada kullanılan ölçek ile uyumlu olup olmadığını belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Propaganda, Yürüyüş ve Grev boyutunu açıklayan PYG4 ifadesinin faktör yükünün 0,50'nin altında olduğu ve uyum değerlerini olumsuz etkilediği için çıkarılmasına karar verilmiştir. Buna ek olarak programın önerdiği modifikasyonlar uygulanmış, doğrulayıcı faktör analiz için kabul edilen model uyum indekslerinin eşik değerleri arasında olduğu görülmüştür ($X^2 / df \leq 5$, GFI $\geq .85$, AGFI $\geq .85$, CFI $\geq .90$, NFI $\geq .90$, TLI $\geq .90$, RMSEA $\leq .08$).

Şekil 1. Twitter/X Ölçeğine İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Şekil 1'e bakıldığında Siyasal İletişim boyutuna ait ifadelerin (Sİ1, Sİ2, Sİ3, Sİ4, Sİ5 ve Sİ6) sırasıyla standartlaştırılmış regresyon katsayılarının 0,61, 0,72, 0,74, 0,95, 0,66 ve 0,62 olduğu; Politika Takip boyutuna ait ifadelerin (PT1, PT2, PT3 ve PT4) sırasıyla 0,81, 0,99, 0,67 ve 0,65 olduğu; Propaganda Yürüyüş ve Grev boyutuna ait ifadelerin (PYG1, PG2 ve PYG3) sırasıyla 0,73, 0,94 ve 0,93 olduğu; Siyasal Tartışmalara Katılım boyutuna ait ifadelerin ise (STK1, STK2 ve STK3) sırasıyla 0,91, 0,92 ve 0,88 olduğu görülmektedir. Bulunan bu katsayıların anlamlı olduğu belirlenmiştir.

4.3. Demografik Değişkenlere Göre Twitter/X'in Siyasal Amaçlı Kullanımı

Araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal amaçla kullanımlarının demografik özelliklerine göre değişip değişmediğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır, bundan hareketle araştırmaya ilişkin 16 tane hipotez kurulmuştur.

Cinsiyet Değişkenine Ait Kurulan Hipotezler

H_1 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amacıyla kullanma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre değişmektedir.

H_2 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i politika takip amacıyla kullanma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre değişmektedir.

H_3 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre değişmektedir.

H_4 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal tartışmalara katılma amacıyla kullanma düzeyleri cinsiyet değişkenine göre değişmektedir.

Yukarıda yer alan cinsiyet değişkenine ilişkin kurulan hipotezlerin desteklenip desteklenmediğini ortaya çıkarmak amacıyla Mann Whitney U Testi uygulanmıştır.

Tablo 6. Twitter/X'in Siyasal Amaçlı Kullanımı ve Cinsiyet Değişkenleri Arasındaki Farklılıklara Ait Mann Whitney U Testi

Siyasal İfade					
Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Mann-Whitney U	p
Kadın	48	54,38	3643,50	1365,500	0,167
Erkek	67	63,05	3026,50		
Toplam	115				
Politika Takip					
Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Mann-Whitney U	p
Kadın	48	61,07	4091,50	1402,500	0,235
Erkek	67	53,72	2578,50		
Toplam	115				
Propaganda, Yürüyüş ve Grev					
Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Mann-Whitney U	p
Kadın	48	54,81	3672,00	1394,000	0,205
Erkek	67	62,46	2998,00		
Toplam	115				
Siyasal Tartışmalara Katılım					
Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Mann-Whitney U	p
Kadın	48	59,46	3983,50	1510,500	0,553
Erkek	67	55,97	2686,50		
Toplam	115				

Cinsiyet değişkeni için kurulan hipotezlerin analizi için uygulanan Mann Whitney U Testi sonuçlarının sunulduğu Tablo 6 incelendiğinde, kadın (48 kişi) ve erkek (67 kişi) üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amaçlı kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($U=1365,500$, $p>.05$), politika takip amacıyla kullanım düzeyinde anlamlı bir değişme olmadığı ($U=1402,500$, $p>.05$), propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($U=1394,000$, $p>.05$), siyasal tartışmalara katılım amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($U=1510,500$, $p>.05$) tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle sırasıyla H_1 , H_2 , H_3 ve H_4 şeklinde kurulan "Twitter/X'i siyasal amaçlı kullanım düzeyi cinsiyete göre farklıdır" yönündeki hipotezler desteklenmemiştir.

Yaş Değişkenine Ait Kurulan Hipotezler

H_5 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amacıyla kullanma düzeyleri yaş de-

ğişkenine göre değişmektedir.

H_6 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i politika takip amacıyla kullanma düzeyleri yaş değişkenine göre değişmektedir.

H_7 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanma düzeyleri yaş değişkenine göre değişmektedir.

H_8 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal tartışmalara katılma amacıyla kullanma düzeyleri yaş değişkenine göre değişmektedir.

Yukarıda yer alan yaş değişkenine ilişkin kurulan hipotezlerin desteklenip desteklenmediğini ortaya çıkarmak amacıyla Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 7. Twitter/X'in Siyasal Amaçlı Kullanımı ve Yaş Değişkenleri Arasındaki Farklılıklara Ait Kruskal-Wallis Testi

Siyasal İfade					
Yaş	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
18-20	35	57,84	2	0,165	0,921
21-24	43	56,67			
25 ve üzeri	37	59,69			
Toplam	115				
Politika Takip					
Yaş	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
18-20	35	56,30	2	0,289	0,866
21-24	43	57,42			
25 ve üzeri	37	60,28			
Toplam	115				
Propaganda, Yürüyüş ve Grev					
Yaş	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
18-20	35	61,47	2	1,072	0,585
21-24	43	54,20			
25 ve üzeri	37	59,14			
Toplam	115				

Siyasal Tartışmalara Katılım					
Yaş	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
18-20	35	60,04	2	0,269	0,874
21-24	43	56,37			
25 ve üzeri	37	57,96			
Toplam	115				

Yaş değişkeni için kurulan hipotezlerin analizi için uygulanan Kruskal-Wallis H Testi sonuçlarının gösterildiği Tablo 7'ye bakıldığında, 18-20 yaş (35 kişi), 21-24 yaş (43 kişi) ve 25 ve üzeri (37 kişi) üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amaçlı kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,165$, $p>.05$), politika takip amacıyla kullanım düzeyinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,289$ $p>.05$), propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=1,072$, $p>.05$), siyasal tartışmalara katılım amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,269$, $p>.05$) görülmektedir. Bu sonuçlardan sırasıyla H_5 , H_6 , H_7 ve H_8 hipotezlerinin desteklenmediği anlaşılmaktadır.

Öğrenim Görülen Sınıfa Ait Kurulan Hipotezler

H_9 : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amacıyla kullanma düzeyleri öğrenim görülen sınıf değişkenine göre değişmektedir.

H_{10} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i politika takip amacıyla kullanma düzeyleri öğrenim görülen sınıf değişkenine göre değişmektedir.

H_{11} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanma düzeyleri öğrenim görülen sınıf değişkenine göre değişmektedir.

H_{12} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal tartışmalara katılma amacıyla kullanma düzeyleri öğrenim görülen sınıf değişkenine göre değişmektedir.

Yukarıda yer alan öğrenim görülen sınıf değişkenine ilişkin kurulan hipotezlerin desteklenip desteklenmediğini ortaya çıkarmak amacıyla Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 8. Twitter/X'in Siyasal Amaçlı Kullanımı ve Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenleri Arasındaki Farklılıklara Ait Kruskal-Wallis Testi

Siyasal İfade					
Sınıf	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1. Sınıf	29	62,88	5	1,943	0,857
2. Sınıf	24	60,17			
3. Sınıf	16	54,63			
4. Sınıf	15	58,40			
Yüksek Lisans	22	55,80			
Doktora	9	47,2			
Toplam	115				
Politika Takip					
Sınıf	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1. Sınıf	29	50,31	5	7,657	0,176
2. Sınıf	24	70,52			
3. Sınıf	16	52,41			
4. Sınıf	15	49,33			
Yüksek Lisans	22	64,98			
Doktora	9	56,72			
Toplam	115				
Propaganda, Yürüyüş ve Grev					
Sınıf	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1. Sınıf	29	64,09	5	4,820	0,438
2. Sınıf	24	65,19			
3. Sınıf	16	54,00			
4. Sınıf	15	47,37			
Yüksek Lisans	22	52,64			
Doktora	9	57,17			
Toplam	115				

Siyasal Tartışmalara Katılım					
Sınıf	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1. Sınıf	29	64,86	5	7,625	0,178
2. Sınıf	24	65,33			
3. Sınıf	16	60,81			
4. Sınıf	15	44,60			
Yüksek Lisans	22	48,77			
Doktora	9	56,22			
Toplam	115				

Öğrenim görülen sınıf değişkeni için kurulan hipotezlerin analizi için uygulanan Kruskal-Wallis H Testi sonuçlarının gösterildiği Tablo 8'e bakıldığında, 1. Sınıf (29 kişi), 2. Sınıf (24 kişi), 3. Sınıf (16 kişi), 4. Sınıf (15 kişi), yüksek lisans (22) kişi ve doktora (9 kişi) seviyesindeki üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amaçlı kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=1,943$, $p>.05$), politika takip amacıyla kullanım düzeyinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=7,657$, $p>.05$), propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=4,820$, $p>.05$), siyasal tartışmalara katılım amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=7,625$, $p>.05$) görülmektedir. Bu sonuçlara göre sırasıyla H_9 , H_{10} , H_{11} ve H_{12} hipotezlerinin desteklenmediği anlaşılmaktadır.

Gelir Kaynağına Ait Kurulan Hipotezler

H_{13} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amacıyla kullanma düzeyleri gelir kaynağı değişkenine göre değişmektedir.

H_{14} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i politika takip amacıyla kullanma düzeyleri gelir kaynağı değişkenine göre değişmektedir.

H_{15} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanma düzeyleri gelir kaynağı değişkenine göre değişmektedir.

H_{16} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal tartışmalara katılma amacıyla kullanma düzeyleri gelir kaynağı değişkenine göre değişmektedir.

Yukarıda yer alan gelir kaynağı değişkenine yönelik kurulan hipotezlerin desteklenip desteklenmediğini ortaya çıkarmak amacıyla Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Veriler analiz edildiğinde 115 katılımcının gelir kaynağına verdiği yanıtlarda yalnızca 5 tanesi öğrenim kredisi cevabını verirken 4 tanesinin burs cevabı verdiği, kalan 116 katılımcının gelir kaynağının kendi kazancı veya aile olduğu görülmüştür. Bu nedenle sadece gelir kaynağı kendi kazancı olan öğrenciler ile gelir kaynağı aile olan öğrenciler arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Tablo 9. Twitter/X'in Siyasal Amaçlı Kullanımı ve Gelir Kaynağı Değişkenleri Arasındaki Farklılıklara Ait Kruskal-Wallis Testi

Siyasal İfade					
Gelir Kaynağı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
Kendi Kazancı	55	51,46	1	0,506	0,477
Aile	51	55,70			
Toplam	106				
Politika Takip					
Gelir Kaynağı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
Kendi Kazancı	55	57,72	1	2,250	0,134
Aile	51	48,95			
Toplam	106				
Propaganda, Yürüyüş ve Grev					
Gelir Kaynağı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
Kendi Kazancı	55	51,87	1	0,354	0,552
Aile	51	55,25			
Toplam	106				
Siyasal Tartışmalara Katılım					
Gelir Kaynağı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
Kendi Kazancı	55	52,75	1	0,078	0,552
Aile	51	54,30			
Toplam	106				

Tablo 9’da sunulan Kruskal-Wallis H Testi analiz sonuçlarına bakıldığında, kendi kazancı (55 kişi) ve aile (51 kişi) gelir kaynağına sahip olan üniversite öğrencilerinin Twitter/X’i siyasal ifade amaçlı kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,506$, $p>.05$), politika takip amacıyla kullanım düzeyinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=2,250$, $p>.05$), propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanım düzey-

lerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,354$, $p>.05$), siyasal tartışmalara katılım amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,078$, $p>.05$) görülmektedir. Bu sonuçlara göre sırasıyla H_{13} , H_{14} , H_{15} ve H_{16} hipotezlerinin reddedildiği söylenebilir.

Twitter/X kullanımına dair medeni durum ve aylık ortalama gelir değişkenlerinde, katılımcıların dengesiz dağılımları nedeniyle gruplar arasında anlamlı bir fark testi uygulanmamıştır.

4.4. Platform Kullanım Alışkanlıklarına Göre Farklılıklar

Araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal amaçla kullanmalarının platformu kullanım alışkanlıklarına göre değişip değişmediğini tespit etmek amaçlanmıştır, bundan hareketle araştırmaya ait 8 tane hipotez kurulmuştur.

Twitter/X Kullanma Zamanına Ait Kurulan Hipotezler

H_{17} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'i kullanma zamanı değişkenine göre değişmektedir.

H_{18} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i politika takip amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'i kullanma zamanı değişkenine göre değişmektedir.

H_{19} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'i kullanma zamanı değişkenine göre değişmektedir.

H_{20} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal tartışmalara katılma amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'i kullanma zamanı değişkenine göre değişmektedir.

Yukarıda yer alan Twitter/X'i kullanma zamanı değişkenine ilişkin kurulan hipotezlerin desteklenip desteklenmediğini ortaya çıkarmak amacıyla Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Veriler analiz edildiğinde 115 katılımcının Twitter/X'i kullanma zamanı yanıtlarında yalnızca 7 tanesinin 1 yıldan az olduğu görülmüştür. Bu nedenle bu seçenek çıkarılarak kalan kullanma zamanları arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Tablo 10. Twitter/X'in Siyasal Amaçlı Kullanımı ve Twitter/X'i Kullanma Zamanı Değişkenleri Arasındaki Farklılıklara Ait Kruskal-Wallis Testi

Siyasal İfade					
Kullanma Zamanı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1-5 yıl	53	51,56	2	0,971	0,615
5-10 yıl	40	57,88			
10 yıldan fazla	15	55,90			
Toplam	108				
Politika Takip					
Kullanma Zamanı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1-5 yıl	53	46,44	2	7,221	0,027
5-10 yıl	40	61,79			
10 yıldan fazla	15	63,53			
Toplam	108				
Propaganda, Yürüyüş ve Grev					
Kullanma Zamanı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1-5 yıl	53	46,42	2	8,616	0,013
5-10 yıl	40	64,81			
10 yıldan fazla	15	55,57			
Toplam	108				
Siyasal Tartışmalara Katılım					
Kullanma Zamanı	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1-5 yıl	53	53,08	2	0,902	0,637
5-10 yıl	40	57,85			
10 yıldan fazla	15	50,60			
Toplam	108				

Tablo 10'da gösterilen Kruskal-Wallis H Testi analiz sonuçları incelendiğinde, 1-5 yıl (53 kişi), 5-10 yıl (40 kişi) ve 10 yıldan fazla (15 kişi) kullanım zamanı olan üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amaçlı kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,971$, $p>.05$), politika takip amacıyla kullanım düzeyinde anlamlı bir değişme olduğu ($H=7,221$, $p<.05$), propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olduğu ($H=8,616$, $p<.05$), siyasal tartışmalara katılım amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olmadığı ($H=0,902$, $p>.05$) anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre H_{17} ve H_{20} hipotezleri desteklenmezken H_{18}

ve H_{19} hipotezlerinin desteklendiği söylenebilir. Değişimin hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için Post Host testlerinden biri olan Tamhane's T2 testi kullanılabilmektedir.²⁴ Uygulanan Tamhane's T2 testinden alınan sonuçlarda, Twitter/X'i 1-5 yıl aralığında kullanan öğrencilerin 5-10 yıl aralığında kullanan öğrencilerin politika takip amacıyla kullanma düzeylerine göre (Ort. Fark= 0.50318, $p<.05$) değiştiği, aynı zamanda Twitter/X'i 1-5 yıl aralığında kullanan öğrencilerin 5-10 yıl aralığında kullanan öğrencilerin propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanma düzeylerine göre (Ort. Fark=0,86840, $p<.05$) anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır.

Twitter/X'te Geçirilen Süreye Ait Kurulan Hipotezler

H_{21} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'te geçirilen süre değişkenine göre değişmektedir.

H_{22} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i politika takip amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'te geçirilen süre değişkenine göre değişmektedir.

H_{23} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'te geçirilen süre değişkenine göre değişmektedir.

H_{24} : Üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal tartışmalara katılma amacıyla kullanma düzeyleri Twitter/X'te geçirilen süre değişkenine göre değişmektedir.

Yukarıda yer alan Twitter/X'te geçirilen süre değişkenine ait kurulan hipotezlerin desteklenip desteklenmediğini ortaya çıkarmak amacıyla Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Veriler analiz edildiğinde 115 katılımcının Twitter/X'te geçirilen süreye verdiği yanıtlarda 4-6 saat cevabını 5 kişi, 7 saatten fazla cevabını da yalnızca 5 kişi vermiştir. Geriye kalan 105 katılımcının Twitter/X'te geçirilen süreye verdiği cevabın 1 saatten az veya 1-3 saat olduğu görülmüştür. Bu nedenle sadece Twitter/X'te geçirilen süre için 1 saatten az olan öğrenciler ile 1-3 saatten olan öğrenciler arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

24 Marascuilo ve McSweeney, "Nonparametric post hoc Comparisons for Trend".

Tablo 11. Twitter/X'in Siyasal Amaçlı Kullanımı ve Twitter/X'te Geçirilen Süre Değişkenleri Arasındaki Farklılıklara Ait Kruskal-Wallis Testi

Siyasal İfade					
Geçirilen Süre	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1 saatten az	59	47,71	1	4,102	0,043
1-3 saat	46	59,78			
Toplam	105				
Politika Takip					
Geçirilen Süre	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1 saatten az	59	46,21	1	6,902	0,009
1-3 saat	46	61,71			
Toplam	105				
Propaganda, Yürüyüş ve Grev					
Geçirilen Süre	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1 saatten az	59	47,07	1	5,701	0,017
1-3 saat	46	60,61			
Toplam	105				
Siyasal Tartışmalara Katılım					
Geçirilen Süre	n	Sıra Ort.	sd	Kruskal-Wallis Testi	p
1 saatten az	59	45,81	1	8,773	0,003
1-3 saat	46	62,22			
Toplam	105				

Tablo 11'de gösterilen Kruskal-Wallis H Testi analiz sonuçları incelendiğinde, Twitter/X'te bir günde geçirilen süre 1 saatten az (59 kişi) ve 1-3 saat (40 kişi) olan üniversite öğrencilerinin Twitter/X'i siyasal ifade amaçlı kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olduğu ($H=4,102$, $p<.05$), politika takip amacıyla kullanım düzeyinde anlamlı bir değişme olduğu ($H=6,902$, $p<.05$), propaganda, yürüyüş ve grev amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olduğu ($H=5,701$, $p<.05$), siyasal tartışmalara katılım amacıyla kullanım düzeylerinde anlamlı bir değişme olduğu ($H=8,773$, $p>.05$) anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre sırasıyla H_{21} , H_{22} , H_{23} ve H_{24} hipotezlerinin desteklendiği söylenebilir.

Twitter/X kullanımına dair takipçi sayısı, paylaşım sıklığı ve ortalama beğeni sayısı değişkenlerinde, katılımcıların dengesiz dağılımları nedeniyle gruplar arasında anlamlı bir fark testi uygulanmamıştır.

5. Tartışma

Bu araştırmada elde edilen bulgular, dijital bir platform olan Twitter/X'in üniversite öğrencilerinin siyasal katılım pratiklerindeki yerini ortaya koymaktadır. Araştırmanın temel amacı, öğrencilerin Twitter/X'i hangi siyasal amaçlarla kullandığını ve bu kullanımın demografik ve platform kullanımına dair faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Bulgular, üniversite öğrencilerinin yaklaşık yarısının Twitter/X'i en az bir siyasal amaç için kullandığını göstermiştir. Bu oran, Twitter/X'in gençler arasında bir siyasal iletişim aracı olarak benimsendiğini ve hatırı sayılır bir kesimin siyasi içerikli paylaşımlara dâhil olduğunu göstermektedir. Nitekim Tumasjan vd. tarafından vurgulanan, Twitter'ın siyasi tartışmalar için yaygın biçimde kullanıldığı yönündeki bulgu, Türkiye'deki üniversite gençliği üzerinde de doğrulanmış görünmektedir.²⁵

Araştırmanın dikkat çeken bir sonucu, Twitter/X'in siyasal amaçla kullanımının cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi gibi temel demografik değişkenlere göre değişmemesidir. Bu durum, kadın ve erkek öğrencilerin ya da farklı yaş gruplarındaki gençlerin Twitter/X aracılığıyla siyasete benzer düzeylerde katıldığını ima etmektedir. Söz konusu bulgu, Çolak tarafından yürütülen ve demografik değişkenlere göre bazı farklılıklar tespit eden çalışmayla karşılaştırıldığında ayrılmaktadır. Çolak'ın bulguları, erkek öğrencilerin kadınlara kıyasla daha fazla siyasal katılım sergilediği veya yaşın etkili olduğu yönüdeyken; bu çalışma, cinsiyet ve yaş grupları arasında kayda değer bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.²⁶ Bu farklılığın sebepleri, örneklem bileşimindeki değişikliklerden veya zaman içinde gençlerin sosyal medyayı kullanma biçimlerindeki dönüşümlerden kaynaklanabilir. Özellikle son yıllarda genç kadınların da siyasi tartışmalara çevrimiçi platformlarda daha görünür şekilde katılmasıyla cinsiyet farkının kapanmış olabileceği düşünülebilir.

Öte yandan, platform kullanım alışkanlıklarının siyasal katılım üzerindeki etkisi belirgin şekilde ortaya çıkmıştır. Twitter/X'i daha uzun süredir kullanan ve günde daha fazla vakit geçiren öğrenciler, platformu siyasal içerikleri takip etme, görüş ifade etme, propaganda amaçlı paylaşım yapma ve tartışmalara katılma gibi faaliyetlerde daha aktif kullanmaktadır. Bu bulgu, sosyal medyada daha aktif olan bireylerin siyasete de daha ilgili ve katılımcı olduğunu gösteren önceki çalışmalarla uyumludur. Nitekim Bode ve Dalrymple, Twitter'da

25 Andranik Tumasjan vd., "Predicting elections with Twitter: What 140 Characters Reveal about Political Sentiment", *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* 4, sy. 1 (2010): 178–185.

26 Recep Çolak, "Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Sürecinde Twitter Kullanımı", *Elektronik Cumhuriyet İletişim Dergisi* 3, sy. 2 (2021): 185–210.

aktif siyasi içerik üreten kullanıcıların siyasete daha fazla dâhil olduklarını ve siyasi etkileşim düzeylerinin yüksek olduğunu rapor etmişlerdir.²⁷ Bu bağlamda, bu çalışmadaki sonuçlar da platformu yoğun kullanan öğrencilerin siyasal katılımının belirgin biçimde arttığını göstermektedir. Yoğun platform kullanımının, bireylerin daha fazla siyasi bilgiye maruz kalmasını ve çevrimiçi siyasi ağlar oluşturarak tartışmalara çekilmesini kolaylaştırdığı söylenebilir.

Bu çalışma kapsamında, takipçi sayısı, paylaşım sıklığı ve beğeni sayısı gibi diğer bazı platform kullanım göstergelerinin etkileri istatistiksel olarak test edilememiştir. Bunun başlıca nedeni, örnekleme bu değişkenlerin belirli kategorilerinde yeterli sayıda katılımcı olmamasıdır. Yine de tanımlayıcı veriler, çok yüksek takipçi sayısına sahip veya çok sık tweet atan öğrencilerin azınlıkta olduğunu, çoğunluğun ise mütevazı bir etkileşimle platformu kullandığını göstermektedir. Bu çoğunluk, genellikle içerik tüketimi veya düşük yoğunluklu katılımı sınırlı kalmaktadır. Bu noktada, öğrencilerin Twitter/X üzerindeki siyasal etkinliğinin geniş kitlelere ulaşmasının büyük ölçüde platformdaki genel takipçi ağlarının büyüklüğüne de bağlı olduğu düşünülebilir. Ancak bu çalışmada takipçi sayısının etkisi değerlendirilmediğinden, bu konuda net bir yargıya varmak mümkün olmamıştır.

Genel olarak, araştırma bulguları dijital platformların gençlerin siyasi katılımında oynadığı rolü doğrulamaktadır. Twitter/X, üniversite öğrencilerinin yarısına yakını tarafından siyasi ifade, haber takibi ya da tartışmalara katılım için kullanılmaktadır. Bu da platformun bir kamusal alan işlevi gördüğünü teyit etmektedir. Demografik farklılıkların etkisiz olması, dijital siyasi katılımın bu gençlik kesiminde yaygın ve heterojen bir biçimde benimsendiğine işaret etmektedir. Öte yandan, platform kullanım yoğunluğunun etkileri, dijital mecralarda geçirilen sürenin ve deneyimin siyasi katılımı güçlendirdiğini göstermektedir. Bu bağlamda, sosyal medyayı uzun yıllar deneyimleyen ve günlük hayatının bir parçası hâline getiren gençlerin, dijital siyasi katılımı daha yüksek düzeyde gerçekleştirdiği söylenebilir.

6. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada dijital bir iletişim platformu olan Twitter/X'in üniversite öğrencilerinin siyasal katılımındaki yeri incelenmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin önemli bir bölümünün Twitter/X'i siyasal amaçlarla kullandığını ve bu kullanımın büyük ölçüde platformu ne kadar yoğun ve uzun süre kullandıklarıyla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Demografik özellikler bazın-

27 Leticia Bode ve Kajsia E. Dalrymple, "Politics in 140 Characters or Less: Campaign Communication, Network Interaction, and Political Participation on Twitter", *Journal of Political Marketing* 15, sy. 4 (2016): 311–332.

da anlamlı farklılıkların bulunmaması, siyasal içerikli sosyal medya kullanımının üniversite gençliği genelinde yaygın ve ortak bir pratik hâline geldiğini göstermektedir. Öte yandan, platformu daha etkin kullanan öğrencilerin siyasal katılım düzeylerinin daha yüksek olması, dijital medya okuryazarlığı ve sosyal medya deneyiminin artırılmasının gençlerin siyasi katılımını olumlu yönde etkileyebileceğine işaret etmektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda çeşitli öneriler geliştirilebilir. İlk olarak, siyasal iletişim açısından bakıldığında, politika yapıcılar ve siyasetçiler gençlere ulaşmak ve onları siyasete dâhil etmek için Twitter/X gibi platformları etkin biçimde kullanmaya devam etmelidir. Gençlerin yaklaşık yarısının bu mecra üzerinden siyasi içerikleri takip ettiği göz önüne alındığında, kamusal tartışmaları çevrimiçi ortamda sürdürmek ve gençlerin görüşlerine kulak vermek önemli hâle gelmektedir. Siyasi aktörler, Twitter/X üzerinden şeffaf ve etkileşimli iletişim stratejileri benimseyerek genç seçmen kitlesinin güvenini ve ilgisini kazanabilirler.

Akademik ve toplumsal açıdan, bu çalışma gençlerin dijital siyasal katılımına dair değerli veriler sunmakla birlikte bazı kısıtlılıklara da sahiptir. Örneklemin yalnızca İstanbul'daki üniversite öğrencileriyle sınırlı olması, sonuçların genellenebilirliğini kısıtlayabilir. Gelecekteki araştırmalar, farklı şehirlerden ya da ülkelerden gençleri kapsayacak şekilde genişletilerek demografik ve kültürel bağlamların etkisini inceleyebilir. Ayrıca, yalnızca Twitter/X platformu yerine Instagram, TikTok gibi diğer popüler sosyal medya araçlarında da gençlerin siyasal katılım davranışları araştırılmalıdır. Nitel yöntemlerle yapılacak derinlemesine mülakatlar veya odak grup çalışmaları da nicel bulguları destekleyerek, gençlerin dijital platformlarda siyasal katılım motivasyonlarını ve karşılaştıkları engelleri daha iyi anlamamızı sağlayabilir.

Sonuç olarak, dijital alanda siyasete katılım konusu giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu araştırma, öğrencilerin sadece sosyal medya kullanım alışkanlıklarını değil, dijital vatandaşlığın ve yeni nesil siyasal bilincin nasıl şekillendiğini de anlamaya yönelik özgün bir katkı sunmaktadır. Ayrıca gençlerin bu platformlar üzerinden kendilerini ifade etmeleri, politik süreçleri takip etmeleri veya siyasal tartışmalara katılmaları dijital mecraların demokratik topluma katkı potansiyelini de açıkça ortaya koymaktadır. Dijital vatandaşlık olgusunun güçlendirilmesi adına, gençlerin çevrimiçi ortamdaki siyasi etkinliklerini desteklemek ve onları demokratik süreçlere daha aktif katılmaya teşvik etmek için hem akademik hem pratik düzlemde çabaların sürdürülmesi önemlidir. Dijital platformların sağladığı olanaklar, yeni nesil siyasal katılım biçimlerini mümkün kılarken, bu mecraların sağlıklı bir demokratik tartışma zemini sunması için kullanıcıların bilinçli ve sorumlu katılım göstermesi dijital demokrasiye yönelik stratejik bir farkındalık katacaktır. Bu bağlamda, çalışmanın hem akademik literatüre hem de gençlerin dijital siyasal katılımının anlaşılması ve yönlendirilmesi süreçlerine değerli bir zemin hazırladığı söylenebilir.

Kaynakça

Abdullah, Nor Hafizah, Tuan Sharifah Azura Tuan Zaki ve Ahmad, Muhamad Fazil. “Shaping the Future: Social Media’s Role in Youth Political Information and Engagement – A Review of Literature”. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 14, sy. 12 (2024): 320–331.

Alodat, Abdelsalam M., Lamis F. Al-Qora’n ve M Muwafaq Abu Hamoud. “Social Media Platforms and Political Participation: A Study of Jordanian Youth Engagement”. *Social Sciences* 12, sy. 7 (2023): 402. <https://doi.org/10.3390/socsci12070402>.

Bode, Leticia ve Kajsa E. Dalrymple. “Politics in 140 Characters or Less: Campaign Communication, Network Interaction, and Political Participation on Twitter”. *Journal of Political Marketing* 15, sy. 4 (2016): 311–332.

Boulianne, Shelley ve Yannis Theocharis. “Young People, Digital Media, and Engagement: A Meta-analysis of Research”. *Social Science Computer Review* 38, sy. 2 (2020): 111–127. <https://doi.org/10.1177/0894439318814190>.

Burke, Barbara Ruth ve Ayşe Fulya Şen. “Social Media Choices and Uses: Comparing Turkish and American Young Adults’ Social Media Activism”. *Palgrave Communications* 4, sy. 1 (2018): 40. <https://doi.org/10.1057/s41599-018-0090-z>.

Chen, Peter John ve Milica Stilinovic. “New Media and Youth Political Engagement”. *Journal of Applied Youth Studies* 3, sy. 2 (2020): 241–254. <https://doi.org/10.1007/s43151-020-00003-7>.

Çolak, Recep. “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Sürecinde Twitter Kullanımı”. *Elektronik Cumhuriyet İletişim Dergisi* 3, sy. 2 (2021): 185–210.

Gearhart, Sherice, Bingbing Zhang ve Oluseyi Adegbola. “Tweeting, Talking, or Doing Politics? Testing the Influence of Communication on Democratic Engagement”. *Telematics and Informatics Reports* 16 (2024). <https://doi.org/10.1016/j.teler.2024.100167>.

Güler, Şakir ve Murat Sezgin. “Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği (TSKÖ)”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19, sy. 2 (2019): 517–530.

Kantar, Gökmen ve Beste Demir. “14 Mayıs- 28 Mayıs 2023 Seçimlerindeki Gerçeklik Ötesi (Post-Truth) Algının Oluşturulmasında Sosyal Medya Etkisinin Sosyal Medya Bağımlılığı

Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Dijital Bağımlılık Üzerine Güncel Tartışmalar* içinde, haz. Sibel Akova Havalı, 214-244. Ankara: Berikan Yayınları, 2024.

Kwak, Haewoon Lee, Changhyun Park, Hosung ve Sue Moon. “What is Twitter, a Social Network or a News Media?” *Proceedings of the 19th International Conference on World Wide Web* içinde, 591–600. New York: ACM, 2010.

Marascuilo, Leonard A. ve MaryEllen McSweeney. “Nonparametric post hoc Comparisons for Trend”. *Psychological Bulletin* 67, sy. 6 (1967): 401–407.

Maringira, Godfrey. “Youth and Politics on Twitter: Crisis in Zimbabwe”. *The Palgrave Handbook of Global Social Change* içinde. Cham: Palgrave Macmillan, 2022. https://doi.org/10.1007/978-3-030-87624-1_293-1.

McKnight, Patrick E. ve Julius Najab. “Mann-Whitney U Test”. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*, 1–1 içinde. Hoboken, NJ: Wiley, 2010.

McKnight, Patrick E. ve Julius Najab. “Kruskal-Wallis Test”. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*, 1–1 içinde. Hoboken, NJ: Wiley, 2010.

Oden, Ayla ve Lance Porter. “The kids are Online: Teen Social Media Use, Civic Engagement, and Affective Polarization”. *Social Media + Society* 9, sy. 3 (2023): 1–14. <https://doi.org/10.1177/20563051231186364>.

Orhunbilge, Neyran. *Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri*. İstanbul: Avcıol Basım Yayınları, 2000.

Statista Research Department. “X (formerly Twitter) – Statistics & Facts”. *Statista*. Erişim 5 Ocak, 2025. <https://www.statista.com/topics/737/twitter/#topicOverview>.

Taherdoost, Hamed, Shamsul Sahibuddin ve Ndeda Jalaliyoon. “Exploratory Factor Analysis; Concepts and Theory”. *Advances in Applied and Pure Mathematics* (2014): 375–382.

Tiidenberg, Katrin, Athina Karatzogianni, Dimitris Parsanoglou, Jacob Matthews, Kamilla Selina Lepik, Madli Raig ve Marta Liisab Suitslepp. *Social Media as a Shaper, Enabler, and Hurdle in Youth Political Participation*. Cham: Springer, 2024. https://doi.org/10.1007/978-3-031-46929-9_12.

Tumasjan, Andranik, Timm O. Sprenger, Philipp G. Sandner ve Isabell M. Welp. “Predicting elections with Twitter: What 140 Characters Reveal about Political Sentiment”. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* 4, sy. 1 (2010): 178–185.